

بررسی اوضاع و احوال کلی

محدودیت‌های ناشی از سیاست‌های تجاری، در تجارت جنوب - جنوب

کاهش شدید درآمدهای صادراتی این کشورها بدلیل کاهش قیمت‌های مواد خام و اولیه و محدودیت شدید در اعتبارات اعطائی به آنها) اولویت‌های مورد نظر آنان را از اهداف بلند مدت توسعه و تلاش‌های مربوط به یکپارچگی‌های منطقه‌ای به ملاحظات کوتاه مدت در زمینه تراز پرداخت‌ها تغییر داد.

اطلاعات آماری نشان دهنده کاهش شدید سهم تجارت بین اعضای گروه - بندی‌های تجاری از کل تجارت جنوب - جنوب (بخصوص در سالهای ۱۹۸۳-۸۵)

الف. محدودیت‌هایی در مورد یکپارچگی‌های منطقه‌ای که ناشی از اصلاحات لازم در جهت رفع عدم توازن‌ها در سطح اقتصاد کلان می‌باشد.

تدابیر کنترل تجاری، بعنوان ابزار اصلی سیاست تجاری، اغلب حاکی از اولویت‌های متفاوتی از نظر مؤسسات مختلف ملی می‌باشد که سیاست‌های مالی، پولی، تجاری و یا صنعتی را شکل می‌دهند.

مشکلاتی که اکثر کشورهای در حال توسعه در اوایل دهه ۱۹۸۰ با آن مواجه شدند (یعنی مشکلات جدی قروض خارجی،

می‌باشد. این سهم از ۲۵/۳ به ۱۶/۷ درصد کاهش یافت. البته برای بعضی از گروه‌بندی‌های عمده (نظیر ALADI^۱، CACM^۲ و ECOWAS^۳) کاهش نسبی سهم، حتی بیش از اینها بود.

در قوانین مربوط به اکثر گروه‌بندی‌های اقتصادی-تجاری جهت ضمانت اجرایی حفظ ترازپرداخت‌ها، موادی در نظر گرفته شده است که تحت شرایط بحرانی خاصی اجازه می‌دهد که ضوابط مربوط به آزادسازی تجاری متوقف شود.

اولین اقداماتی که تعدادی از کشورهای در حال توسعه عضو طرح‌های مختلف ادغام‌های اقتصادی-تجاری، در مقابل مشکل هشدار دهنده ترازپرداخت‌ها برداشتند مربوط به تدابیری در جهت کاهش عدم تعادلها در سطح اقتصاد کلان بود. این امر در کوتاه مدت بمعنی کاهش واردات به نسبت کاهش سطح درآمد و یا افزایش محدودیت‌های تجاری بود. این سیاست در واقع چرخشی معکوس در مقابل تلاشهای

مربوط به یکپارچگی‌های اقتصادی-تجاری بود؛ چرا که اکثر محدودیت‌های وارداتی و ارزی بکار گرفته شد و همه واردات را دربرگرفت. حتی در مواردی که تنها امتیاز داده شده به شریک تجاری منطقه‌ای، یک «موافقتنامه عدم اقدام»^۴ بود؛ (بدین معنا که قول بدهند اقدام جدیدی علیه یکدیگر انجام ندهند)، دولت‌های عضو رعایت چنین موافقتنامه‌ای را مشکل یافتند. چنین وضعیتی را به روشنی در اقداماتی که توسط اعضای گروبندهای مهم منطقه‌ای در آمریکای لاتین و آفریقا اتخاذ شده است، می‌توان دید.

در اتحادیه یکپارچگی آمریکای لاتین (ALADI) تعدادی از کشورها (آرژانتین، شیلی، کلمبیا، پرو و اروگوئه) محدودیت‌های جدیدی ارائه دادند در حالی که در سایر کشورها (بولیوی، برزیل، اکوادور، مکزیک و ونزوئلا) تدابیر جدید حاکی از تقویت محدودیت‌های موجود بود. اصلاحات قابل توجهی در آرژانتین و پرو

(1): Latin American Integration Association.

— اتحادیه یکپارچگی (اقتصادی-تجاری) آمریکای لاتین

(2): Central American Common Market.

— بازار مشترک آمریکای مرکزی

(3): Economic Community of West African States — جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا

(4): Standstill Agreement,

صورت گرفت بطوری که در این کشورها ضوابط غیرتعرفه ای کنار گذاشته شد و تعرفه های گمرکی جایگزین آنها شد.

در جامعه اقتصادی کشورهای غرب آفریقا (ECOWAS) تنها در فاصله سالهای ۱۹۸۲ و ۱۹۸۳ بیش از ۵۱ ضابطه محدودکننده تجاری توسط کشورهای عضو این جامعه ارائه گشت. رکود جهانی، بر جامعه اقتصادی غرب آفریقا از جوانب مختلف آسیب وارد آورد: صادرکنندگان مواد معدنی (نظیر گینه، موریتانی، نیجر و نیجریه) بدلیل کمبود تقاضا برای

موارد برنامه های اولیه کاهش واردات، برنامه های اصلاحی جامعی را در پی داشتند که تأثیراتی گسترده بر تجارت متقابل و یکپارچگی اقتصادی و گروه بندهای همکاری بین کشورهای در حال توسعه می گذاشت.

در بسیاری از کشورهای در حال توسعه تدابیر اصلاحی شامل: کاهش قابل ملاحظه ارزش پول ملی، آزادسازی تجاری، محدود ساختن تقاضای داخلی از طریق افزایش قیمت ها، کاهش سرمایه گذاریهای عمومی و توقف تعدادی از

سطح مؤثر حقوق و عوارض وارداتی وصولی در اکثر کشورهای در حال توسعه بین ۳۵ تا ۴۰ درصد می باشد.

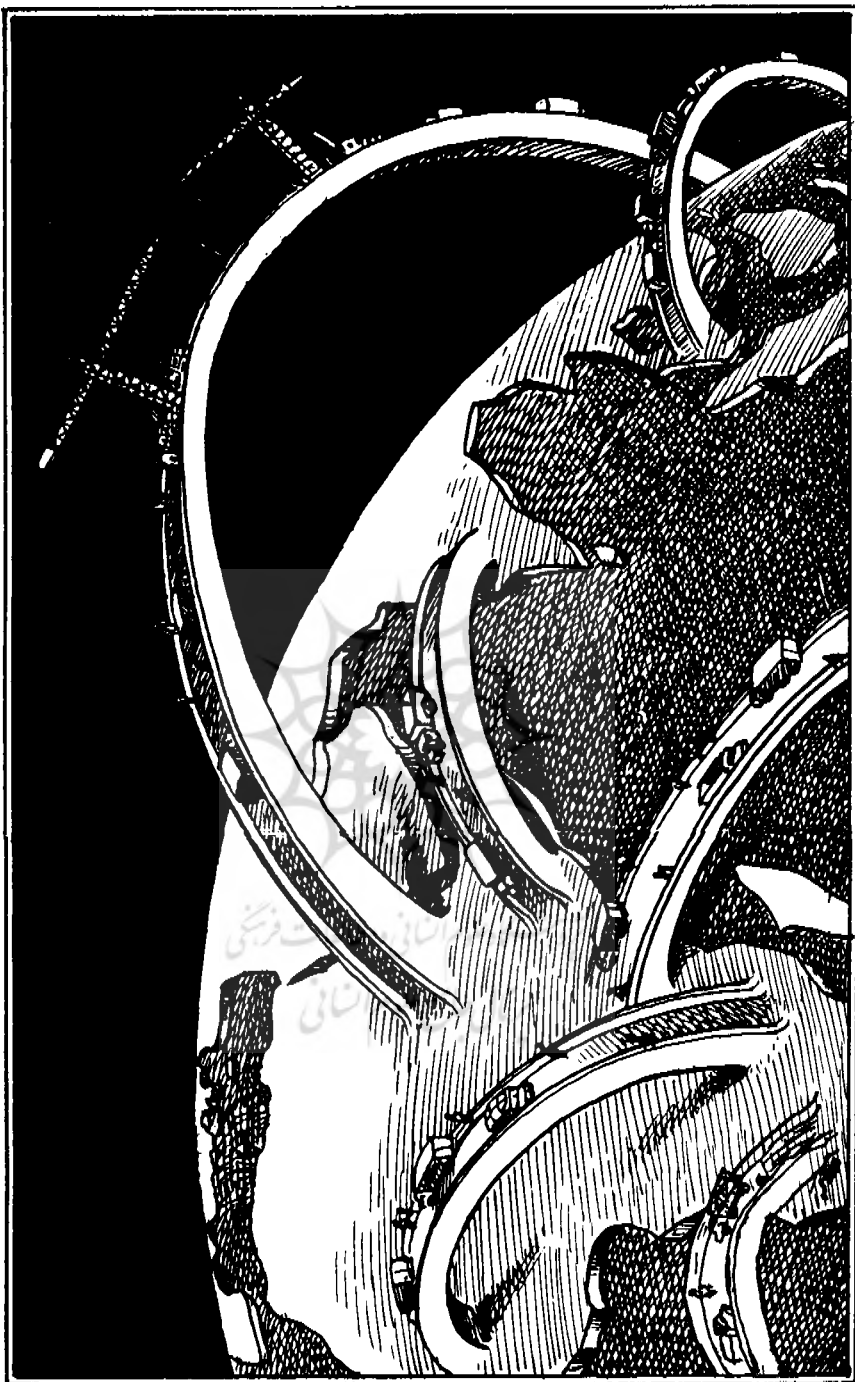
پروژه های مهم صنعتی و غیرصنعتی بود. این اقدامات نه فقط تأثیری منفی بر تجارت درون گروهی داشت بلکه موجب قطع همکاریهای پولی و مالی و همینطور تعطیلی برخی از پروژه های سرمایه گذاری مشترک شد.

در کوتاه مدت تأثیر کاهش شدید ارزش پول نه فقط تغییر قابل ملاحظه ای در الگوهای تجارت درون گروهی بود، بلکه تولید را در بعضی از بخش های خاص با بی ثباتی مواجه ساخت

تدابیر مربوط به آزاد سازی تجاری که در برنامه های اصلاحات ساختاری گنجانده شده بود، گرچه می توانست برای

محصولاتشان شدیداً تأثیر پذیرفتند. قروض تراکم یافته آنان، اگرچه بطور کل در مقایسه با آمریکای لاتین کم بود، ولی با احتساب درآمد سرانه هیچ کمتر نبود.

محدودیت های وارداتی و ارزی که هدفشان کاهش واردات به حداقل میزان ممکن بود، موجب تغییراتی در ساختار وارداتی گشت. این تغییرات به نفع کالاهای سرمایه ای و مواد غذایی اساسی و بضرر محصولات تجاری بود که در تجارت درون گروهی و طبق اصطلاحات گمرکی جزء کالاهای مصرفی غیر ضروری طبقه بندی می شدند (مثل مواد غذایی پردازش شده). در بسیاری از

هر اقتصاد خاصی نافع باشد، اما موجب از بین رفتن ترجیحات و امتیازات منطقه ای و کاهش نقش تلاشهای مربوط به یکپارچگی های اقتصادی - تجاری شد. برنامه اصلاحات ساختاری لزوماً مقدمه ای جهت وقفه در فرآیند یکپارچگی نیست ولی وقتی این برنامه بدون در نظر داشتن منافع دیگر اعضای گروه و نقش یکپارچگی در استراتژی توسعه بکار گرفته شود منبعی از عدم هماهنگی ها می شود.

ب. محدودیت های ناشی از خصوصیات تدابیر کنترل تجاری

(۱). سطح تعرفه ها

سطح و ساختار تدابیر مربوط به کنترل های تجاری که در کشورهای در حال توسعه بکار گرفته می شود، ویژگی و روندهای خاص و قابل سنجشی دارند که می تواند محدودیت های موجود در روابط تجاری جنوب - جنوب را نشان دهد.

يك ویژگی مهم، سطح نسبتاً بالای مالیات وارداتی (برحسب درصد ارزشی که شامل عوارض و هزینه های وارداتی تحقق یافته در مرز هم می شود) است که بطور متوسط ۵ تا ۷ بار بیش از چنین مالیاتهایی در کشورهای صنعتی می باشد (جدول ۱). البته باید تأکید شود که چنین اختلافی نشان دهنده نقش متفاوتی است که

هزینه های وارداتی در مرز در این دو گروه از کشورها دارا می باشند: اول، اینکه نقش مالیاتهای وارداتی بعنوان ابزاری جهت حفظ تراز پرداخت ها - بخصوص در مورد کشورهای در حال توسعه - اغلب در درجه اول اهمیت قرار دارد. نکته دوم، و شاید مهمترین است که در حالی که اکثر کشورهای صنعتی در سطحی گسترده، مالیاتهای داخلی ((ارزش افزوده)) در خریده ها و فروشها را بعنوان منبعی برای درآمد دولت جایگزین مالیاتهای وارداتی کرده اند، هنوز اکثر کشورهای در حال توسعه بمیزان قابل ملاحظه ای بر درآمدهای حاصل از مالیاتهای وارداتی تکیه دارند. این مسئله بخصوص در مورد کشورهای در حال توسعه با کمترین میزان توسعه صنعتی مصداق دارد؛ یعنی، جاهائی که بسیاری از کالاهای وارداتی، تولید داخلی ندارند و بنابراین مالیاتهای وارداتی از نظر تأثیر اغلب مشابه مالیاتهای داخلی در کشورهای صنعتی پیشرفته می باشند.

چنین بنظر می رسد که نیاز به حمایت از تراز پرداخت ها و افزایش درآمدها در اکثر کشورهای در حال توسعه، در بسیاری از موارد ملاحظات اصلی در شکل گیری اقدامات مربوط به کنترل های وارداتی و اولویت دادن به حمایت از بازار صنایعی خاص، بوده است. این امر را در این حقیقت می توان دید که در تعدادی از

کشورهای در حال توسعه محصولات می که مشمول بالاترین میزان تعرفه وارداتی می‌گردند در داخل تولید نمی‌شوند و این همان مسئله‌ای است که در پاراگراف قبلی نیز بدان اشاره شد. چنین وضعیتی تأثیرات مستقیمی بر روابط تجاری جنوب - جنوب دارد: اول، اینکه شیوه‌های خاصی از گسترش امتیازات تعرفه‌ای که در بعضی از گروه‌بندیهای اقتصادی - تجاری بکار گرفته شده، موجب کاهش نرخهای تعرفه - البته نه لزوماً برای

روابط تجاری جنوب - جنوب، در زمینه نحوه عمل سرمایه‌گذارانهای اخیر در کشورهای در حال توسعه مشاهده می‌شود. کاملاً آشکار است که نحوه عمل در زمینه سرمایه‌گذارها به نفع واردات از کشورهای صنعتی می‌باشد که تأثیری مشابه عدم اعطای ترجیحات (به کشورهای در حال توسعه) دارد. می‌توان این مسئله را زیر سؤال برد که آیا معافیت تعرفه‌ای که به داده‌های وارداتی پروژه‌های توسعه، تحت قواعد و اصول

علی‌رغم وجود درجه بالاتری از جنبه‌های تکمیلی در اقتصاد کشورهای در حال توسعه و تفاوتی که در منابع و عوامل تولید آنها وجود دارد، بسیاری از این کشورها همزمان خواستار ایجاد صنایع یکسانی می‌شوند که نتیجتاً الگوی سیاستهای حمایتی آنها را نیز مشابه می‌سازد.

کالاهای تولید شده در منطقه تحت پوشش - گردیده است. دوم اینکه وابستگی نسبتاً بالای درآمدهای دولت به مالیاتهای وارداتی، موضوع مهمی در مذاکرات تجاری - راجع به امتیازات تعرفه‌ای - در بین کشورهای در حال توسعه می‌باشد؛ چرا که تأکید مذاکرات را از ملاحظات مربوط به بازار به ملاحظات مربوط به درآمد تغییر می‌دهد. تأثیر سوم مالیاتهای بالای وارداتی بر

سرمایه‌گذارها اعطا می‌شود؛ می‌تواند تولیدکنندگان ملی محصول نهایی را تقریباً همانند مورد افزایش تعرفه‌ها در مورد محصولات رقیب مورد حمایت قرار دهد؟ در حالیکه شاید بتوان از فلسفه معافیت تعرفه‌ای تحت اصول و رویه عمل سرمایه‌گذارها دفاع کرد، منطق اعطای گسترده «مجوزهای توسعه»^۲ که بدون بررسی‌های دقیق - و نه بطور منتخب -

(۱): در حالیکه در کشورهای صنعتی تنها جزی کوچکی از کل درآمدهای دولت ناشی از مالیاتهای وارداتی می‌باشد (در ایالات متحده آمریکا ۱/۷ درصد، در فرانسه ۰/۲ درصد، آلمان فدرال ۰/۱ درصد، ایتالیا ۰/۳ درصد و انگلیس ۰/۸ درصد)، در کشورهای در حال توسعه این سهم بالای ۲۰ درصد می‌باشد. بعضی از کشورها حقوق و عوارض وارداتی بیش از ۵۰ درصد کل درآمد دولت را تشکیل می‌دهد (در نیپل، چاد، کومور،

به هتلهها و مراکز توریستی داده می‌شود را می‌توان زیر سؤال برد. تحت اصول و رویه عمل سرمایه‌گذارها، اغلب کالاهائی نظیر: اتومبیل، سیگار، مشروبات الکلی، منسوجات و آب میوه بدون حقوق و عوارض گمرکی وارد می‌شوند که این واردات بضرر تولیدات ملی یا منطقه ای می‌باشد.

اهمیت از دست رفتن درآمدهای مالی در این زمینه با مقایسه هزینه‌های مالی که واردات برحسب درصد ارزش، مشمول آن می‌شوند، با نرخهای موزون تعرفه، آشکار می‌شود. نتیجه این مقایسه نشان می‌دهد که سطح مؤثر حقوق و عوارض وصولی در اکثر کشورهای در حال توسعه بین ۳۵ تا ۴۰ درصد می‌باشد. این امر بدان معناست که چیزی بین ۶۰ تا ۶۵ درصد از درآمد حاصل از حقوق و عوارض مورد انتظار، جمع‌آوری نمی‌گردند و می‌توان تصور کرد که بخش عمده کالاهای مبرا از تعرفه در کشورهای صنعتی شکل گرفته‌اند در حالی که واردات از کشورهای در حال توسعه با حقوق و عوارض بالائی مواجه می‌شوند.

جدول (۱) دو ویژگی دیگر مالیاتهای وارداتی در کشورهای در حال توسعه را که در این زمینه جالب توجه می‌باشد، ارائه می‌دهد: اول، اینکه سطح

مالیات وارداتی بعنوان درصدی از واردات، بطور معکوس با درآمد سرانه ملی ارتباط دارد. نکته دوم، و جالب توجه‌تر که در جدول مذکور به چشم می‌خورد این است که مالیاتهای وارداتی در طول زمان برای همه گروههای درآمدی روندی افزایشی داشته است. این مسئله بخصوص در پائین‌ترین گروه درآمدی مشخص‌تر است: جایی که سهم این مالیاتها از کل واردات از ۱۷/۳ درصد در سال ۱۹۸۰ به ۳۰/۲ درصد در سال ۱۹۸۷ افزایش یافته که در این فاصله هفت ساله، افزایش نسبتاً شدیدی داشته است.

طی سالهای مزبور عوامل متعددی را می‌توان بعنوان افزایش دهنده این سهم در نظر گرفت: این عوامل می‌توانند شامل موارد ذیل باشند: افزایش کلی در حقوق و عوارض گمرکی که همراه با سایر تغییرات در سیاستگذاری خنثی کننده آن نباشد؛ جایگزینی حقوق و عوارض وارداتی بجای سایر ابزارهای کنترل واردات نظیر: محدودیت‌های کمی، نرخهای ارز متغیر و اخذ سپرده جهت واردات، تغییر سیاست‌هایی که بر عملکرد اصول و رویه عمل سرمایه‌گذارها و سایر ترتیبات مربوط به معافیت تعرفه‌ای واردات اثر می‌گذارند؛ و انجام تغییرات بنحوی که مالیات‌های

گامبیا، لسوتو، موریس، سومالی، اوگاندا، وانواتو و ساموآ.

(2): Developme Certificates.

مشخصی بر کالاهائی که در داخل تولید نمی‌شوند، وضع شود. از آنجا که اهمیت اقتصادی این افزایش سهم، بستگی به آن دارد که کدام يك از عوامل، در میان سایر عوامل، موجب آن بوده است. برای درك مناسب این امر محتاج به يك مطالعه تفصیلی در تعیین دقیق عوامل مؤثر در این افزایش می‌باشیم که این خود می‌تواند موضوع مفیدی جهت مطالعات بعدی باشد. البته لازم است اشاره کرد تنها در مواقعی که اولین عامل ذکر شده در فوق قابل اجرا باشد می‌توان افزایش مالیاتهای وارداتی به نسبت واردات را بعنوان انعکاسی از شدیدتر شدن کلي محدودیت‌های وارداتی و کليه تبعات آن دانست

سایر کشورها شدیداً تحت پوشش سیاستهای حمایتی قرار می‌گیرند. تأثیر چنین وضعی آن است که محصولات کشورهای در حال توسعه که بالفعل و براساس برتری‌های نسبی قابلیت مبادله بالائی دارند، اغلب در سایر کشورهای در حال توسعه با سیاستهای حمایتی شدید روبرو می‌شوند.

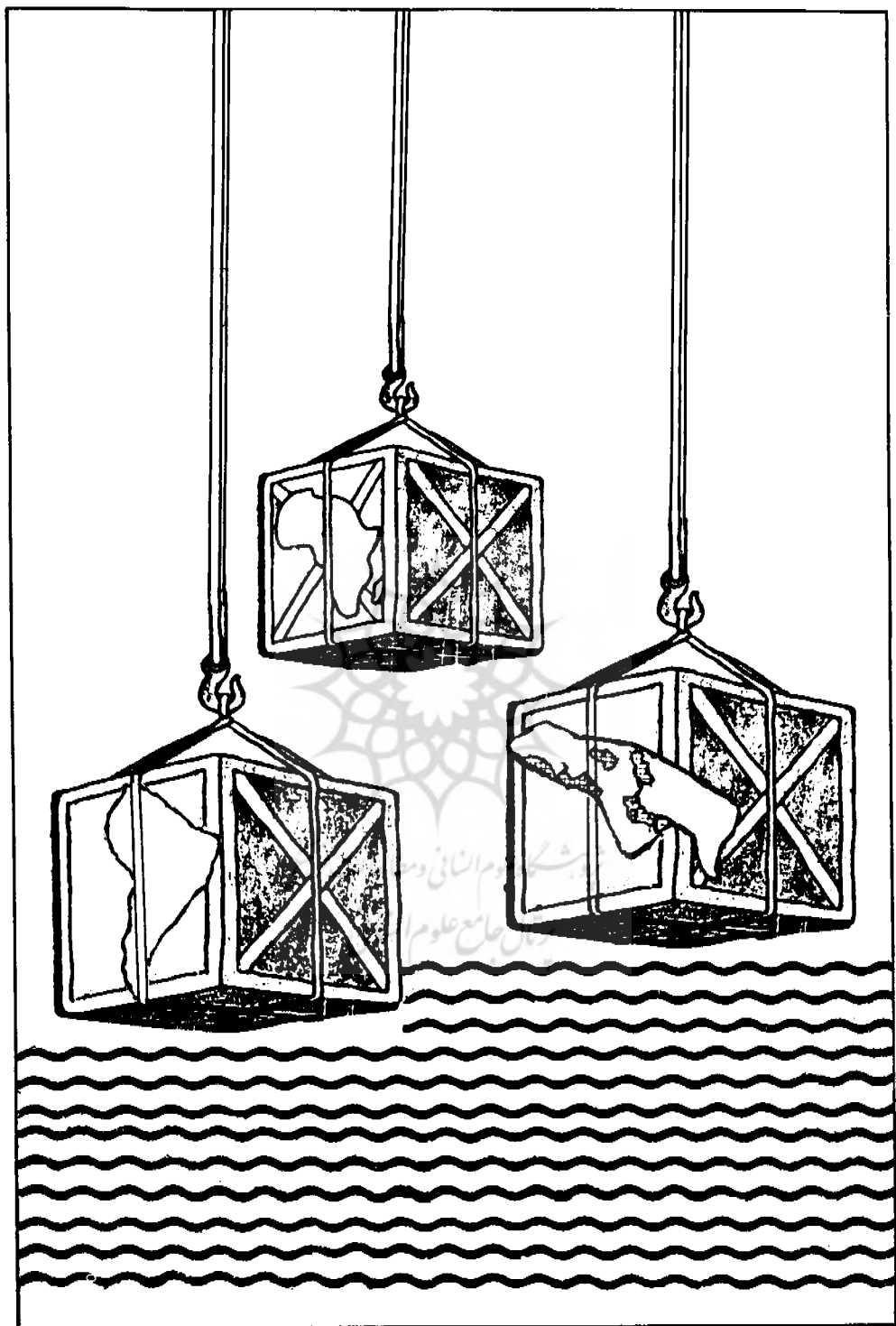
اطلاعات آماری نشان می‌دهند که کالاهای ساخته شده در کشورهای در حال توسعه — که ضمناً از نظر درآمدهای صادراتی بیشترین سهم را در بازار کشورهای صنعتی دارا می‌باشند و بنابراین قابل رقابت‌ترین صادرات را تشکیل می‌دهند — در کشورهای در حال توسعه صادرکننده مشمول سطوحی از حمایت می‌شوند که کاملاً بیش از سطح

بطور کلی کالاهای مصرفی در کشورهای در حال توسعه نسبت به کالاهای سرمایه‌ای مشمول نرخهای تعرفه بالاتر و محدودیت‌های کمی بیشتر می‌شوند.

حمایت از مجموع کالاهای ساخته شده صنعتی می‌باشند.

توسل به حمایت، در هر دو زمینه تدابیر تعرفه‌ای و غیرتعرفه‌ای عمل می‌شود. کالاهائی نظیر: مبلمان، کفش، لباس و دیگر اقلام پوشاکی، کالاهای مسافرتی، و اتومبیل‌های سواری — که از صادراتی با بیشترین رشد به کشورهای شمال می‌باشند — بطور متوسط مشمول نرخ‌های تعرفه‌ای بالای ۵ درصد می‌شوند و متوسط موارد، شمول موارد

(۲). ساختار تعرفه‌ها و موانع غیرتعرفه‌ای علی‌رغم وجود درجه بالائی از جنبه‌های تکمیلی در اقتصاد کشورهای در حال توسعه و تفاوت‌هایی که در منابع و عوامل تولید آنها وجود دارد، بسیاری از این کشورها همزمان خواستار ایجاد صنایع یکسانی می‌شوند که نتیجتاً الگوی سیاستهای حمایتی آنها را نیز مشابه می‌سازد. بدین ترتیب اولین صنایع صادراتی قابل رقابت در يك کشور، در

قبلی در این زمینه هستند که بطور خلاصه به شرح زیر می‌باشند:
(الف). بطور کلی کالاهای مصرفی در کشورهای در حال توسعه نسبت به کالاهای سرمایه‌ای، مشمول نرخهای تعرفه

غیرتعرفه‌ای بالای ۶۵ درصد می‌باشند و این در حالی است که بطور متوسط میزان تعرفه برای کالاهای ساخته شده، در کل برابر ۳۳ درصد و موارد شمول موانع غیرتعرفه‌ای ۶۰/۹ درصد می‌باشد (جدول ۲).

در کشورهای در حال توسعه از سیاستهای تجاری بعنوان حفاظی جهت الگوی صنعتی شدن و سیاست کلی توسعه استفاده می‌شود.

بالا تر و محدودیت‌های کمی بیشتری می‌باشند.

این امر نشان می‌دهد که در این کشورها از سیاستهای تجاری بعنوان حفاظی جهت الگوی صنعتی شدن و سیاست کلی توسعه استفاده می‌شود.

(ب). علاوه بر آن در تعدادی از کشورهای در حال توسعه هزینه حقوق و عوارض گمرکی وارداتی برای محصولات بخش کشاورزی (نیمه آماده و آماده) بیش از حقوق و عوارضی است که بطور متوسط از همه کالاها اخذ می‌شود.

هم سطح و هم ساختار مالیاتهای وارداتی و موانع غیرتعرفه‌ای در کشورهای در حال توسعه مانعی در جهت گسترش تجارت جنوب - جنوب می‌باشند؛ یعنی، در میان دیگر عوامل، بضرر محصولات است که از نظر وجود منابع طبیعی (در مورد کالاهای مصرفی

مطالعاتی که قبلاً کنفرانس توسعه و تجارت ملل متحد (UNCTAD) در مورد موانع غیرتعرفه‌ای انجام داده حاکی از آن است که در ساختار موارد شمول موانع غیرتعرفه‌ای، گرایش بضرر تجارت جنوب - جنوب وجود دارد. بررسی انجام شده توسط «Havryly Shyn» در سال ۱۹۸۸ با تحلیلی سرانگشتی نشان می‌دهد که موارد شمول تدابیر تعرفه‌ای برای محصولات که بیش از همه مورد علاقه سیستم جهانی ترجیحات تجاری در میان کشورهای در حال توسعه (GSP) می‌باشند بیشتر می‌باشد. به عبارت دیگر کالاهائی که از سوی کشورهای بیشتری، جهت مذاکره ترجیحات تجاری درخواست می‌شوند مشمول تدابیر غیرتعرفه‌ای بیشتری هستند. تعدادی از نتیجه‌گیریهای کلی که از تحلیل اطلاعات آماری بدست می‌آیند تأییدکننده مطالعات

(1): Global System of Trade Preferences Among Developing Countries.

جدول (۱): سطح توسعه یافتگی و کنترل‌های تجاری

فراوانی مسوارد موانع غیر- تعرفه‌ای (میانگین غیرموزون) (۱)	دریافت‌های گمرکی بعنوان درصدی از واردات (بطور موزون)				
	۱۹۸۷	۱۹۸۵	۱۹۸۳	۱۹۸۰	
					کشورهای صنعتی (۱۰ کشور)
۱۳/۹	۱/۷	۱/۶	۱/۵	۱/۴	ایالات متحده آمریکا
	۳/۵	۳/۴	۳/۲	۲/۹	ژاپن
	۳/۰	۲/۱	۲/۱	۲/۰	جامعه اقتصادی اروپا (۸ کشور)
	۰/۵	۰/۶	۰/۶	۰/۶	
					کشورهای در حال توسعه
					بر حسب تولید ناخالص داخلی سرانه
					شماره
۷/۱	۱/۶	۱/۶	۱/۷	۱/۴	بین ۵۰۰ تا ۵۰۰۰ دلار
۳۵/۶	۸/۹	۷/۸	۷/۹	۸/۳	بین ۱۵۰ تا ۵۰۰ دلار
۵۸/۷	۱۸/۷	۱۷/۸	۱۵/۷	۱۴/۰	بین ۵۰ تا ۱۵۰ دلار
۶۵/۹	۳۰/۰	۲۴/۳	۲۲/۰	۱۷/۳	زیر ۵۰ دلار
۶۰/۹	۱۴/۸	۱۳/۱	۱۱/۹	۱۰/۷	کل کشورهای در حال توسعه

مأخذ:

IMF, *Government Finance 1988*.

IMF, *International Financial Statistics*.

UNCTAD Trade Control Measures Information System.

(۱): موارد موانع غیر تعرفه‌ای براساس آمار سال ۱۹۸۷ گردآوری شده است.

جدول (۲): اقلام اصلی مورد تجارت بین کشورهای در حال توسعه و کنترل های

تجاری مربوط به آنها

جرمان تجاری در سال ۱۹۸۵ (میلیون دلار آمریکا)				محمول (۱)
صادرات از کشورهای در حال توسعه	کـ مـادرات	واردات از کشورهای در حال توسعه	کـ مـواردات	شرح بنین الملل SITC Rev.2
۴۵۴/۱۷	۶۸۱/۱۷	۵۱۱/۷۰	۱۷۱۷/۶۱	۰۰ حیوانات زنده برای غذا
۷۲۸/۴۵	۲۱۹۸/۹۸	۷۸۹/۰	۲۹۶۶/۷۶	۰۱ گوشت و فراورده های گوشتی
۲۴۲/۲۴	۱۱۲۸/۲۷	۲۷۹/۷۰	۳۹۵۳/۷۴	۰۲ محصولات لبنی و تخم پرندگان
۲۸۷۱/۶۵	۴۹۸۸/۲	۳۶۲۵/۱۸	۱۶۱۸۰/۱۰	۰۴ غلات و فراورده های آن
۸۷۰/۷۸	۱۰۷۴/۶۵	۱۱۶۳/۲۰	۱۷۳۰/۶۰	۰۴۲۲۱ برنج پوست گرفته غیر شکسته
۱۶۰۲/۱۷	۸۸۵۶/۶۳	۱۷۲۰/۱۹	۳۹۷۴/۳۸	۰۵ میوه و سبزیجات
۱۰۴۲/۴۶	۶۸۰۰/۰۴	۷۷۷/۹۵	۱۸۶۱/۷۹	۰۶ شکر، عمل
۱۶۳۰/۳۴	۱۶۵۰۰/۹۶	۱۲۳۴/۶۱	۲۵۹۰/۶۷	۰۷ قهوه، چای، کاکا و شوادوبه
۵۰۳/۲۰	۳۴۷۷/۱۸	۴۷۴/۳۷	۱۶۸۵/۹۳	۰۸ خوراک دام
۱۲۹/۶۵	۵۳۲/۵۶	۱۱۵/۸۰	۱۰۷۰/۲۴	۱۱ نوشیدنیها
۲۸۷/۰۶	۲۱۴۰/۹۵	۲۸۷/۶۸	۱۸۲۳/۵۴	۱۲ دخانیات
۷۸/۶۶	۳۲۲/۲۹	۵۵/۳۰	۹۱۲/۰۸	۲۱ پوست و خز خام
۴۰۷/۸۱	۲۱۵۵/۶۴	۴۳۳/۶۳	۱۶۳۰/۴۷	۲۲ دانه های روغنی و زیتون
۹۸۵/۰۱	۳۵۲۶/۹۵	۱۱۷۵/۲۷	۱۸۶۵/۵۹	۲۳ کاکائو خام
۱۰۲۳/۸۴	۴۰۰۱/۰۱	۱۱۰۶/۱۸	۲۴۱۹/۴۳	۲۴ جوب و جوب سبزه
۱۷۳/۸۳	۶۶۱/۱۱	۱۸۱/۰۳	۱۴۴۳/۰۶	۲۵ خمیر کاه و ضایعات آن
۹۷۹/۷۲	۳۷۳۵/۶۶	۱۰۸۸/۵۸	۴۱۸۸/۲۱	۲۶ الیاف مصنوعی و ضایعات آن
۶۵۴/۳۹	۲۲۸۶/۶۹	۶۷۷/۳۵	۲۸۴۶/۳۲	۲۷ کودهای شیمیایی خام
۲۳۸/۱۰	۷۸۳۹/۶۷	۱۲۶۶/۳۴	۳۰۸۳/۳۱	۲۸ سنگهای معدنی قلزی و فراشه های قلزی
۴۲۱۳۴/۰۱	۱۸۲۶۸۸/۷۸	۳۹۹۲۵/۱۲	۵۲۹۳۵/۸۳	۳۳ نفت و فراورده های آن
۴۹/۱۷	۱۰۸/۳۱	۴۳/۷۸	۴۹۷/۰۷	۴۱ روغن ها و چربیهای حیوانی
۲۸۹۲/۸۸	۵۵۲۷/۱۴	۲۵۲۳/۶۰	۲۵۱۶/۷۳	۴۲ روغن ها و چربیهای نباتی غیر فرار
۳۳۱۱۵/۱۲	۱۲۲۱۸۹/۰۹	۳۶۶۴۷/۳۷	۲۴۶۳۳۱/۷۴	گروه های ۸ تا ۶۸ منبوعات کارخانه ای
۴۵۷/۲۴	۹۵۵/۸۸	۴۶۹/۲	۴۶۷۱/۲۰	۵۴ محصولات طبی و داروئی
۴۰۲/۹۴	۶۱۱/۲۹	۳۶۴/۵۳	۲۱۳۴/۸۴	۵۵ عطر و اسانسها
۸۳۴/۹۲	۱۵۹۲/۲۹	۷۲۳/۱۴	۳۵۷۴/۵۸	۵۶ کودهای شیمیایی ساخته شده
۹۲۹/۵۵	۱۸۶۵/۵۸	۱۰۴۰/۱۱	۶۶۴۴/۱۵	۵۸ رزین های مصنوعی و مواد پلاستیکی
۲۱۸/۳۰	۱۷۱۶/۱۹	۴۶۰/۵۵	۱۳۱۶/۲۷	۶۱ چرم و خزهای آماده
۳۰۸/۰۹	۴۹۹/۴۳	۳۶۲/۹۰	۱۳۹۶/۵۴	۶۶۱۲ سیمان
۲۷۵۴/۰۱	۷۲۰۹/۶۱	۲۳۳۳/۳۲	۱۷۲۰۹/۱۸	۶۷ آهن و فولاد
۵۰۸/۶۴	۳۵۰۶/۹۰	۵۴۶/۲۸	۱۰۳۲۳/۶۱	۷۱ ماشین های مولد نیرو
۱۵۱/۰۹	۸۸۳/۰۱	۱۳۲/۹۹	۶۵۵/۲۹	۷۶۱۱ تلویزیونهای رنگی
۱۷۵۹/۹۵	۴۶۵/۹۷	۱۶۲۲/۲۷	۲۰۱۶۹/۲۵	۷۸ وسایل نقلیه جاده ای
۱۹۵/۳۱	۱۲۳۹/۰۷	۱۱۲/۴۱	۱۷۵۸/۱۳	۸۲ مسلمان و وسایل خانه
۷۰/۴۲	۹۹۰/۸۴	۱۱۲/۹۰	۵۰۱/۷۵	۸۳ وسایل مسافرتی و کیف های دستی
۱۳۴۰/۳۴	۱۸۰۵۵/۲۶	۱۴۸۹/۸۰	۴۶۰۲/۶۰	۸۴ لباس و وسایل پوشاک
۴۴۴/۷۷	۴۰۶۵/۰۲	۳۰۹/۶۶	۹۱۸/۵۳	۸۵ کفش
۱۲۰/۸۴	۴۱۸/۱۱	۴۲/۰۲	۸۹۱/۱۴	۸۹۷۲۱ فلزات گرانبها برای زیورات

فراوانی موارد مشمول موانع غیر تعرفه‌های (%)		میانگین کل میزان اختلاف شده		تعرفه‌ها و شبه‌تعرفه‌ها (%)		محمول (۱) شماره طبقه‌بندی استاندارد تجارت بین‌المللی SITC.Rev.2
محدودیت‌های کم	کل موارد	اختلاف شده	میانگین	حداقل	حداکثر	
۴۵/۹	۶۴/۴	۱۶/۹	۱۳۳/۲	۰/۰	۱۰/۸	۰۰ حیوانات زنده برای غذا
۵۸/۰	۷۲/۸	۳۹/۵	۲۲۶/۰	۰/۰	۳۰/۶	۰۱ گوشت و فراورده‌های گوشتی
۵۴/۲	۷۳/۵	۲۸/۶	۲۶۸/۰	۰/۰	۲۱/۹	۰۲ محصولات لبنی و تخم پرندگان
۵۱/۱	۶۸/۹	۲۴/۹	۱۶۰	۰/۰	۱۸/۱	۰۴ غلات و فراورده‌های آن
۶۲/۵	۷۸/۱	۱۸/۰	۵۰	۰/۰	۱۲/۶	۰۴۲۱ برنج پوست گرفته غیرکسته
۵۲/۱	۶۹/۱	۴۵/۲	۵۰	۰/۰	۳۵/۲	۰۵ میوه و سبزیجات
۵۴/۰	۶۹/۵	۴۷/۳	۲۰۰	۰/۰	۳۶/۲	۰۶ شکر، عمل
۴۴/۸	۶۵/۰	۴۱/۷	۴۰۵	۰/۰	۳۱/۷	۰۷ قهوه، چای، کاکا و مواد دوبه
۴۱/۶	۶۰/۸	۱۹/۲	۱۳۵	۰/۰	۱۲/۸	۰۸ خوراک دام
۶۵/۶	۷۵/۵	۸۹/۴	۳۰۰۰	۰/۰	۷۶/۱	۱۱ نوشیدنیها
۴۶/۹	۶۵/۷	۵۸/۵	۴۰۰	۰/۰	۴۷/۵	۱۲ دخانیات
۳۷/۶	۵۸/۹	۲۲/۵	۱۵۰	۰/۰	۱۵/۴	۲۱ پوست و خز خام
۴۳/۷	۳۳/۵	۲۳/۸	۱۱۰	۰/۰	۱۹/۳	۲۲ دانه‌های روغنی و زیتون
۳۰/۹	۵۳/۹	۲۰/۴	۱۰۰	۰/۰	۱۴/۰	۲۳ کتان و جوی خام
۳۶/۳	۶۰/۹	۲۹/۴	۱۶۰	۰/۰	۱۹/۶	۲۴ جوب و جوب پنبه
۳۳/۱	۵۷/۶	۱۶/۹	۱۰۰	۰/۰	۱۰/۷	۲۵ خمیر کتان و غذای آن
۳۷/۴	۶۱/۵	۲۲/۷	۲۰۰	۰/۰	۱۶/۲	۲۶ الیاف منسوجاتی و ضایعات آن
۳۴/۸	۵۷/۵	۲۲/۳	۱۵۰	۰/۰	۳۲/۹	۲۷ کودهای نیمیسیلی خام
۳۱/۰	۵۵/۹	۱۶/۴	۳۰۰	۰/۰	۱۰/۲	۲۸ سنگهای معدنی فلزی و قراضه‌های فلزی
۳۸/۸	۶۳/۷	۲۲/۲	۲۰۰	۰/۰	۱۵/۸	۳۲ نفت و فراورده‌های آن
۴۳/۳	۶۳/۲	۲۹/۲	۲۰۰	۰/۰	۲۱/۸	۴۱ روغن‌ها و چربیهای حیوانی
۵۴/۸	۷۱/۶	۳۱/۶	۲۰۰	۰/۰	۲۲/۶	۴۲ روغن‌ها و چربیهای نباتی غیر فرآور
۳۹/۵	۶۰/۹	۳۲/۸	۵۰۰	۰/۰	۲۴/۵	(گروه‌های ۵ تا ۸ منهای ۶۸) مصنوعات گارخانه‌ای
۳۹/۴	۵۹/۴	۱۶/۸	۱۱۰	۰/۰	۱۱/۱	۵۴ محصولات طی و دامی
۴۳/۱	۶۲/۷	۴۴/۲	۲۵۰	۰/۰	۳۴/۸	۵۵ عطر و اسانسها
۴۳/۸	۶۶/۸	۱۰/۱	۱۰۰	۰/۰	۴/۷	۵۶ کودهای نیمیسیلی ساخته شده
۳۲/۵	۵۶/۸	۲۹/۸	۲۰۰	۰/۰	۲۲/۵	۵۸ رزین‌های مصنوعی و مواد پلاستیکی
۳۶/۵	۵۷/۷	۳۶/۸	۱۵۰۰	۰/۰	۲۷/۲	۶۱ چرم و خزهای آماده
۴۸/۴	۶۷/۲	۲۸/۵	۱۰۰	۰/۰	۱۹/۴	۶۱۲ سیمان
۳۷/۱	۶۰/۱	۲۲/۷	۳۰۰	۰/۰	۱۶/۱	۶۷ آهن و فولاد
۳۶/۱	۵۸/۰	۲۰/۴	۳۰۰	۰/۰	۱۴/۰	۷۱ ماشین‌های مولد نیرو
۵۲/۸	۷۰/۵	۵۱/۰	۵۰۰	۰/۰	۴/۴	۷۶۱۱ تلوپزیونهای رنگی
۴۷/۹	۶۶/۲	۳۵/۸	۴۰۰	۰/۰	۲۲/۴	۷۸ وسایل نقلیه جاده‌ای
۳۹/۶	۵۹/۹	۴۰/۰	۳۰۰	۰/۰	۴۲/۹	۸۲ ملباس و وسایل خانه
۵۰/۴	۶۶/۲	۴۰/۸	۱۵۰	۰/۰	۲۵/۰	۸۳ وسایل مسافرتی و کیف‌ها و دستی
۵۶/۶	۷۱/۱	۶۰/۴	۳۰۰	۰/۰	۴۲/۱	۸۴ لباس و وسایل پوشاکی
۵۰/۴	۶۶/۲	۵۰/۸	۱۵۰/۰	۰/۰	۳۹/۳	۸۵ کفش
۵۲/۷	۶۸/۵	۶۰/۷	۱۷۵/۰	۰/۰	۴۶/۱	۸۷۳۱ فلزات گرانبها برای زیورات

مأخذ: — جهت آمار کنترل‌های تجاری بر اساس فایل‌های کامپیوتری انکتاد و حسب منابع رسمی و ملی منتشر شده.

— جهت آمار تجارت برآوردهای انکتاد بر اساس سری اطلاعاتی. Non-D, COMTRADE-D

(۱): به دلیل ضیق جا تنها بخشی از ارقام گروهها و زیر گروهها درج گردیده است برای

اطلاعات بیشتر به منبع اصلی رجوع گردد.

در تعدادی از کشورهای در حال توسعه هزینه های وارداتی برای محصولات بخش کشاورزی بیش از هزینه هائی است که بطور متوسط از همه کالاها اخذ می شود.

نشأت گرفته در بخش کشاورزی) و عوامل تولید مربوطه (در مورد مصنوعات کارتن) بالاترین برتری نسبی را در بازارهای جهانی دارا می باشند، عمل می کنند. آشکار است که مذاکرات فی مابین کشورهای در حال توسعه که با کاربرد مؤثر ترجیحات، منجر به کاهش متقابل موانع تجاری گردند، محرک مهمی جهت تجارت جنوب - جنوب می باشند.

هم سطح و هم ساختار مالیاتهای وارداتی و موانع غیر تعرفه ای در کشورهای در حال توسعه مانعی در جهت گسترش تجارت جنوب - جنوب می باشند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

به نقل از:

UNCTAD, *Trade Expansion Among Developing Countries: Constraints and Measures to Over come them* Geneva: UNCTAD Pub., October 1990) PP. 11 - 14.